

Ιουστίνη Φραγκούλη
Έρωτας στην ομίχλη
Εκδόσεις Ψυχογιός

Του βιβλιοκριτικού Πέτρου Γαργάνη

Προχωρώντας στο μυθιστόρημα, οι εντυπώσεις μου είχαν να κάνουν περισσότερο με τους ήρωες. Άρτια ανεπτυγμένοι χαρακτήρες, από την νεαρή πρωτοδιόριστη δασκάλα την Αμαλία, την ταραγμένη κόρη του Προέδρου της κοινότητας την Ευγενία, μέχρι το διευθυντή του σχολείου και τη δικηγόρο κόρη του, άνθρωποι γεμάτοι με πάθη, όνειρα και ευμετάβλητα συναισθήματα, δεμένοι στο άρμα μιας καθημερινότητας διαφορετικής για τον καθένα, έστω κι αν αναγκάζονται να συνυπάρχουν, είτε από επιλογή είτε εξ ανάγκης.

Κύριο πρόσωπο είναι η Αμαλία, η νεαρή δασκάλα η οποία σε μια προσπάθεια θραύσης του ατομικού της κατεστημένου, υπερβαίνει τις αστικές της καταβολές και συμβάσεις, αποφασίζοντας να μετακομίσει, πρωτοδιόριστη εκπαιδευτικός ούσα, στο Μικροδέντρι, κεφαλοχώρι της Δυτικής Μακεδονίας, δίπλα σ' ένα ποτάμι, πηγή ζωής αλλά και συμφοράς, εν τέλει ,για τους κατοίκους του.

Το χρονικό πλαίσιο τοποθετεί το μύθο στην Ελλάδα της πρώιμης μεταπολίτευσης, με την ανήλικη ακόμα δημοκρατία να κάνει τα πρώτα δειλά της βήματα. Εποχές ανατροπών και ενός αστικού εκσυγχρονισμού που αργεί όμως να έρθει. Φανταστείτε πόσο δύσκολο είναι το εγχείρημα μιας καλομαθημένης κόρης, η οποία, καίτοι συνειδητοποιημένη, εντούτοις απέχει από το να αντιληφθεί με επάρκεια το μέγεθος της περιπέτεια της, με τους οιωνούς που εμφανίζονται στο πρόσωπο μιας εφιαλτικής τσιγγάνας, απλά να προιδεάζουν το ζοφερό μέλλον. Έρωτας, απογοητεύσεις, εκπλήξεις και εντάσεις, συμπαραομαρτούντα μιας απόφασης που θα της σημαδέψει τη ζωή.

Έπειτα είναι ο Αριστοτέλης Αγριππίδης, γόνος μιας σπουδαίας όσο και τραγικής οικογένειας, καταραμένης θαρρείς, που την ακολουθεί η σκληρή μοίρα της προσφυγιάς, και των δικών της θαμμένων μυστικών, μέχρι και το σχεδόν ξεκλήρισμα της. Παράξενος και όμορφος, λαμπερός και σκοτεινός, γοητευτικός όσο και ακούσια επικίνδυνος.

Όμως νομίζω ότι ο κύριος πρωταγωνιστικός ρόλος ανήκει στην ίδια την ιστορία του Ελληνισμού που βίωσε μεγάλες συμφορές τον 20ο αιώνα. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί ευφύως ως όχημα την οικογένεια Αγραππίδη για να επισημάνει και να εκθέσει μέσα από αυτήν, την πορεία του Ελληνισμού. Ξεκινώντας με τον ξεριζωμό από τις εστίες του όπου μεγαλουργούσε για αιώνες, τον διωγμό, την ξενιτιά αλλά και με την φλόγα της ελπίδας ζωντανή. Αυτή ακριβώς η φλόγα είναι που τον διατηρεί ακμαίο μέχρι και τις μέρες μας, παρά τα όποιες ανυπέβλητες, πολλές φορές, δυσκολίες.

Ο Ελληνισμός πάνω απ' όλα είναι πολιτισμός που δεν περιχαράκωνεται σε σύνορα. Είναι μια οικουμενική υπόθεση. Έλληνες κοσμοπολίτες που φέρουν και παράγουν πολιτισμό εξακολουθούν να υπάρχουν σε όλον τον κόσμο. Δυστυχώς όμως ο Ελληνισμός δεν είναι γεμάτος μόνο από επιτεύγματα, αλλά και από εμμονές, αγκυλώσεις και στερεότυπα ενός συντηρητισμού που λειτουργεί ως τροχοπέδη στην εξέλιξη του.

Η συγγραφέας επισημαίνει καίρια και με ξεχωριστή ενάργεια όλα αυτά τα χαρακτηριστικά. Διαθέτει καθαρή οπτική και το σθένος να παρουσιάζει χωρίς ακκισμούς αυτό το οποίο υπήρχε και εν πολλοίς υπάρχει σαν βασική συνισταμένη

στους τρόπους της ελληνικής κοινωνίας. Και δεν είναι μόνο η χειμαζόμενη επαρχία, αλλά και τα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου οι άνθρωποι εμπνέονται τον συμβιβασμό για να επιτύχουν μια απρόσκοπτη επιβίωση, με βαρύ αντίτιμο και χωρίς πάντοτε να τα καταφέρνουν.

Η ομίχλη με την οποία σκεπάζονται τα προβλήματα απλά και μόνο τα διαιωνίζει χωρίς ποτέ να τα λύνει. Έτσι, παρακολουθώντας μέσα από το βιβλίο την πορεία της οικογένειας Αγριππίδη μου ήταν εύκολο όσο και αναγκαίο να απεμπλακώ από το φόντο της τραγικής ερωτικής ιστορίας μεταξύ της νεαρής δασκάλας και του νεώτερου γόνου της οικογένειας. Τα κείμενα εισέβαλλαν στα στεγανά της τοπικής -και όχι μόνο- κοινωνίας, όπου η υποκρισία, παρούσα, απομόνωνε ακόμα περισσότερο τους ανθρώπους, εγκλωβίζοντας τους στην εσωστρέφεια.

Η πλοκή του μύθου κράτησε ζεστό το ενδιαφέρον μου με τις συνεχείς ανατροπές και με την αδιάκοπη ροή των γεγονότων. Με γλώσσα ρέουσα, απλή αλλά όχι απλοϊκή, επιτρέπει στον αναγνώστη, ή καλύτερα τον προτρέπει, να εμβαθύνει και αυτός με την σειρά του.

Γλαφυρός και περιγραφικός ο γραπτός λόγος αλλά και με μια εσωτερική γαλήνη και μουσικότητα δείχνει να ελέγχει αλλά και να ελέγχεται από συναίσθημα και λογική ταυτόχρονα, μια ισορροπία που δύσκολα επιτυγχάνεται.

Γυρίζοντας και την τελευταία σελίδα του μυθιστορήματος δεν μένουν απορίες ούτε ερωτηματικά όσον αφορά τις επιδιώξεις της συγγραφέως. Με προσωπικό στίγμα και άποψη δεν αποφεύγει την έκθεση καλλιεργώντας γόνιμο προβληματισμό.